

**Statistiskais ziņojums par 2019. gadā radītā
izlietotā iepakojuma veidiem un resursu
atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā
atbilstoši Eiropas Komisijas lēmumam
2005/270/EK**

Rīga, 2021

Saturs

Ievads	3
1. Latvijas Republikas normatīvo aktu apskats	4
1.1. Reģistrācijas un ziņojumu iesniegšanas kārtība.....	4
1.2. Pārbaudes kārtība	5
2. Ziņojuma sagatavošanas metodika.....	5
3. Statistikas dati atbilstoši EK lēmumā 2005/270/EK noteiktajām prasībām	8
3.1. EK lēmuma 2005/270/EK pielikumā pievienoto tabulu aizpildīšanas metodoloģija	9
3.2. Direktīvas 94/62/EK prasību izpilde	10
3.3. Situācijas salīdzinājums ar iepriekšējiem pārskata periodiem.....	11
3.4. Vieglās plastmasas iepirkumu maiņu gada patēriņš.....	12

Ievads

Statistiskais ziņojums par 2019. gadā radītā izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomiem Latvijas Republikā ir sagatavots, balstoties uz Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) 2005. gada 22. marta lēmumu 2005/270/EK, ar ko nosaka datu bāzu sistēmu formātus atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu (turpmāk – Direktīva 94/62/EK).

Šajā statistiskajā ziņojumā ir apkopoti dati no valsts institūcijās iesniegtajiem iepakotāju un iepakojuma apsaimniekotāju ziņojumiem un pārskatiem par izlietotā iepakojuma apjomu, materiālu veidiem un apsaimniekošanu 2019. gadā, kas ir papildināti ar aprēķiniem par kopējo valstī radītā izlietotā iepakojuma daudzumu.

1. Latvijas Republikas normatīvo aktu apskats

Direktīvās 94/62/EK noteiktās prasības izlietotā iepakojuma pārstrādei un reģenerācijai, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2004/12/EK, pēc saskaņošanas ar Eiropas Komisiju ir iestrādātas Latvijas Republikas normatīvajos aktos, kas nepārtraukti tiek pilnveidoti, veicinot izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas attīstību Latvijā. Svarīgākie normatīvie akti, kas 2019. gadā reglamentēja iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas un uzskaites kārtību Latvijas Republikā, ir:

- Iepakojuma likums;
- Dabas resursu nodokļa likums;
- Ministru kabineta 19.10.2010. noteikumi Nr. 983 “Noteikumi par izlietotā iepakojuma reģenerācijas procentuālo apjomu, reģistrēšanas un ziņojumu sniegšanas kārtību un iepakojuma definīcijas kritēriju piemērošanas piemēriem”;
- Ministru kabineta 16.08.2017. noteikumi Nr. 480 “Noteikumi par atbrīvojuma piemērošanu no dabas resursu nodokļa samaksas par iepakojumu un vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem”;
- Ministru kabineta 19.06.2007. noteikumi Nr. 404 “Kārtība, kādā aprēķina un maksā dabas resursu nodokli, izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju un auditē apsaimniekošanas sistēmas”.

Atbildīgā institūcija par Direktīvas 94/62/EK ieviešanu Latvijas Republikā, kas koordinē iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas procesu, ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija.

1.1. Reģistrācijas un ziņojumu iesniegšanas kārtība

Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā:

- iepakotājs¹, kura radītais izlietotā iepakojuma apjoms pārsniedz 300 kg kalendārā gadā, reģistrējas Valsts vides dienesta reģionālajā vides pārvaldē;
- iepakojuma apsaimniekotājs² reģistrējas Valsts vides dienestā.

Iepakotājam un iepakojuma apsaimniekotājam ir jānodrošina noteikto izlietotā iepakojuma reģenerācijas normu izpilde, kā arī līdz kārtējā gada 1. maijam jāiesniedz attiecīgajā reģionālajā vides pārvaldē pēc tā juridiskās adreses vai Valsts vides dienestā ziņojums par izlietotā iepakojuma apjomu, materiālu veidiem un apsaimniekošanu. Iepakotājs iepakojuma apsaimniekošanu veic pats vai slēdz līgumu ar iepakojuma apsaimniekotāju.

Latvijā 2019.gadā darbojās seši izlietotā iepakojuma apsaimniekotāji.

¹ iepakotājs – preces ražotājs, pakalpojuma sniedzējs, pārdevējs vai izplatītājs, kurš iepakoj precī vai izstrādājumu Latvijā vai ievēd iepakotu precī vai izstrādājumu Latvijā no citām valstīm;

² iepakojuma apsaimniekotājs – komercsabiedrība, kas, pamatojoties uz noslēgto līgumu ar iepakotāju, organizē un koordinē izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu;

Latvijā iepakotājam par iepakojumu ir jāmaksā dabas resursu nodoklis. Nodokļa maksātājs nodokli par iepakojumu nemaksā, ja tas nodrošina noteikto izlietotā iepakojuma reģenerācijas normu izpildi, kā arī izpilda vienu no šādiem nosacījumiem:

1) ir izveidojis un piemēro izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu un noslēdzis ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas padotībā esošu iestādi (Latvijas Vides aizsardzības fonda administrāciju vai Valsts vides dienestu) līgumu par izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmas piemērošanu;

2) ir noslēdzis ar iepakojuma apsaimniekotāju līgumu par piedalīšanos izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmā (ja apsaimniekotājs ir noslēdzis ar Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas padotībā esošu iestādi (Latvijas Vides aizsardzības fonda administrāciju vai Valsts vides dienestu) iepakojuma apsaimniekošanas līgumu).

Iepakotājs, kas nemaksā dabas resursu nodokli, sedz izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas izmaksas, ieskaitot šo atkritumu dalītās vākšanas, šķirošanas un pārstrādes vai reģenerācijas izmaksas. Tādejādi tiek īstenots ražotāju atbildības princips, kas nosaka, ka ražotājs ir atbildīgs par saražotā un realizētā iepakojuma atbilstošu apsaimniekošanu, kā arī princips “piesārņotājs maksā”, kas nozīmē, ka nodokļa maksātājs sedz izdevumus, kas saistīti ar izlietotā iepakojuma savākšanu un apsaimniekošanu.

1.2. Pārbaudes kārtība

Iepakotājus, kas kalendārā gada laikā rada vairāk kā 300 kg izlietotā iepakojuma, Latvijā kontrolē Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvalžu inspektori. Pārbaūžu laikā inspektori pārbauda, vai šie komersanti nodrošina izlietotā iepakojuma reģenerācijas normu izpildi. Savukārt, dabas resursu nodokļa samaksu par izlietoto iepakojumu administrē un kontrolē Valsts ieņēmumu dienests.

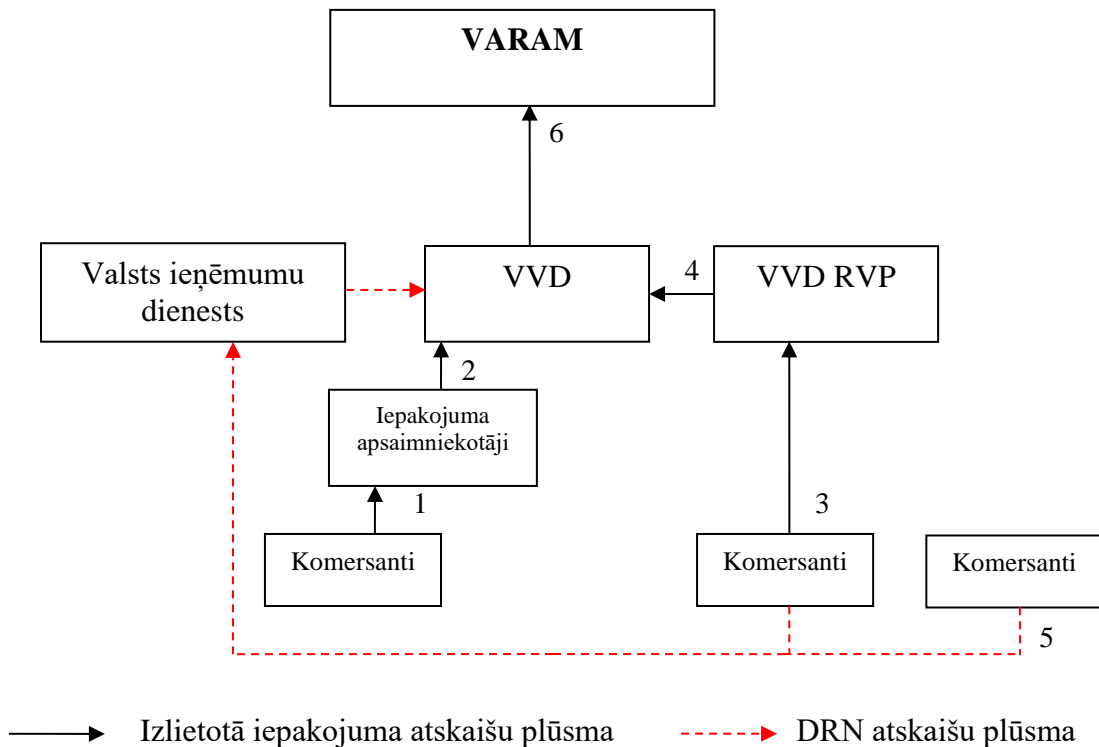
Iepakotāji un iepakojuma apsaimniekotāji, kuriem ir noslēgts līgums ar Valsts vides dienestu par apsaimniekošanas sistēmas piemērošanu un ir atbrīvoti no dabas resursu nodokļa samaksas, iesniedz Valsts vides dienestā pārskatus par savu līgumpartneru radīto un apsaimniekoto izlietoto iepakojumu 2019. gadā. Iepakojuma apsaimniekotājam, atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, šim ikgadējam pārskatam jāpievieno auditora atzinums. Valsts vides dienests veic atbrīvojuma no dabas resursu nodokļa piemērošanas administrēšanu un kontroli, kā arī pārskatu par izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu 2019. gadā novērtēšanu.

Pēc valsts institūciju iesniegto datu apkopojuma, papildinot ar kopējo valstī radītā izlietotā iepakojuma daudzumu, ir aprēķināts, ka iepakojuma apsaimniekotāji 2019. gadā apsaimniekoja 99,84 % no šajā laika posmā radītā iepakojuma.

2. Ziņojuma sagatavošanas metodika

Lai apzinātu kopējo 2019. gadā radītā izlietotā iepakojuma apjomu Latvijā, nepieciešamie dati tika iegūti no dažādiem informācijas avotiem, kas savstarpēji viens otru papildina, sniedzot maksimāli precīzu informāciju par faktisko situāciju valstī.

Dati par 2019. gadā radīto izlietoto iepakojumu Latvijā ir apkopoti, vadoties pēc Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs un Valsts vides dienestā iesniegtajiem ziņojumiem un papildus veiktajiem aprēķiniem (skat. 1. attēlu).

1. attēls. Datu ieguves shēma par radītā izlietotā iepakojuma apjomu 2019. gadā

1. Iepakotāji iesniedz pārskatus par radītā izlietotā iepakojuma apjomiem iepakojuma apsaimniekotājiem, kas savu līgumpartneru vārdā veic izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu.
2. Iepakojuma apsaimniekotāji, kuri ir noslēguši līgumus ar Valsts vides dienestu (VVD) par apsaimniekošanas sistēmas piemērošanu un atbrīvoti no dabas resursu nodokļa samaksas, iesniedz VVD pārskatus par savu līgumpartneru radīto un apsaimniekoto izlietoto iepakojumu.
3. Iepakotāji, kas paši nodrošina izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu un maksā dabas resursu nodokli, iesniedz ziņojumus par radīto un reģenerēto izlieto iepakojumu Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs (VVD RVP).
4. Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes (VVD RVP) ziņojumus pēc to pārbaudes iesniedz VVD.
5. Komersanti, kuri iesniedza informāciju par aprēķināto dabas resursu nodokli Valsts ieņēmumu dienestam, bet nesniedza pārskatu VVD. Aprēķini par radītā iepakojuma daudzumu, kurš ir to komersantu pārziņā, kuri radīja mazāk kā 300 kg izlietotā iepakojuma gadā, tika balstīti uz Valsts ieņēmumu dienesta datiem par aprēķināto dabas resursu nodokli par preču iepakojumu, par pamatu ņemot spēkā esošās dabas resursu nodokļa likmes par preču vai produktu iepakojumu pēc materiālu veidiem:
 - Stiklam – 0,44 euro par kg;

- Polimēriem – 1,22 *euro* par kg, izņemot plastmasas iepirkumu maisiņus;
- Metālam – 1,10 *euro* par kg;
- Papīram, kartonam, kokam, bioplastmasai un citiem dabisko šķiedru materiāliem – 0,24 *euro* par kg;
- Polistirolam – 2,20 *euro* par kg;
- Plastmasas iepirkumu maisiņiem, kuru viena maisiņa svars nepārsniedz 0,003 kilogramus — 4,80 *euro* par kg;
- Plastmasas iepirkumu maisiņiem, kuru viena maisiņa svars ir lielāks par 0,003 kilogramiem — 1,50 *euro* par kg.

Izlietotā iepakojuma daudzums un tā sadalījums pa materiālu veidiem tika aprēķināts, pamatojoties uz iepakotāju un iepakojuma apsaimniekotāju datiem par iepakojuma materiālu struktūru.

6. VVD apkopo datus no saņemtajiem ziņojumiem par radīto, pārstrādāto un reģenerēto izlietotā iepakojuma apjomu 2019. gadā, aprēķina radīto apjomu, par kuru atskaites nav saņemtas un apkopoto informāciju iesniedz Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai (VARAM).

Papildus VARAM veica aprēķinus, lai novērtētu to iepakojuma daudzumu, par kuru iepakotāji 2019. gadā nesniedza informāciju VVD. Aprēķins tika balstīts uz datiem par sadzīves atkritumu apglabāšanas daudzumu atkritumu poligonos un to morfoloģisko sastāvu³. Tā kā aprēķinātais daudzums nepārsniedza nereģenerētā izlietotā iepakojuma daudzumu, par kuru iepakotāji iesniedza VVD pārskatus un ziņojumus, tika secināts, ka kopējo radīto iepakojuma daudzumu nav nepieciešams koriģēt.

³ Novērtējums par sadzīves, bīstamo un ražošanas atkritumu sastāvu atkritumu apsaimniekošanas reģionos un atkritumu poligonos apglabājamo atkritumu daudzuma samazināšanas iespējām (avots: http://www.varam.gov.lv/lat/publ/petijumi/petijumi_vid/?doc=24933).

3. Statistikas dati atbilstoši EK lēmumā 2005/270/EK noteiktajām prasībām

Latvijas Republikā 2019. gadā kopējais radītā iepakojuma apjoms bija 261689 tonnas, no kurām reģenerētas tika 171404 tonnas jeb 65,50 % izlietotā iepakojuma (skat. 1. tabulu).

1. tabula

Izlietotā iepakojuma daudzums, kas radies dalībvalstī un reģenerēts vai sadedzināts atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu Latvijā vai ārpus tās

(tonnās)

Materiāls	Radītais izlietotais iepakojums	Reģenerēts vai sadedzināts atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu, izmantojot						
		Materiālu pārstrādi	Citus pārstrādes veidus	Pārstrādi kopā	Enerģijas ieguvu	Citus reģenerācijas veidus	Sadedzināšanu atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu	Reģenerāciju un sadedzināšanu atkritumu sadedzināšanas iekārtās kopā
	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)
Stikls	65934	45486	0	45486	0	0	0	45486
Plastmasa	42521	15069	0	15069	0	14	4851	19934
Papīrs/kartons	70760	57225	0	57225	0	8	2432	59665
Metāls	Alumīnijs							
	Tērauds							
	Kopā	11754	8467	0	8467	0	11	8478
Koks	70720	37000	0	37000	0	0	841	37841
Citi	0	0	0	0	0	0	0	0
Kopā	261689	163247	0	163247	0	33	8124	171404

No kopējā Latvijas Republikā radītā izlietotā iepakojuma daudzuma 2019. gadā tika pārstrādātas 163 247 tonnas jeb 62,38% izlietotā iepakojuma. Latvijas Republikā pārstrādātas 78 911 tonnas jeb 30,50% no kopējā apjoma, bet citās valstīs (t.sk. ārpus Eiropas Savienības) pārstrādātas 83 436 tonnas jeb 31,88 % no kopējā apjoma (skat. 2. tabulu). Citi reģenerācijas veidi tika nodrošināti 33 tonnām izlietotā iepakojuma, savukārt 8 124 tonnas jeb 3,10 % Latvijas Republikā radītā izlietotā iepakojuma tika sadedzināti atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu. Pavisam kopā reģenerētas 171 404 tonnas jeb 65,50 % izlietotā iepakojuma.

2. tabula

Izlietotā iepakojuma daudzumi, kas nosūtīts uz citām dalībvalstīm vai eksportēts ārpus Kopienas reģenerācijai vai sadedzināšanai atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu

(tonnās)

Materiāls	Izlietotais iepakojums, kas nosūtīts uz citām dalībvalstīm vai eksportēts ārpus Kopienas, lai veiktu				
	Materiālu pārstrādi	Citus pārstrādes veidus	Enerģijas ieguvu	Citus reģenerācijas veidus	Sadedzināšanu atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu
Stikls	17090	0	0	0	0
Plastmasa	9557	0	0	0	0
Papīrs/kartons	55802	0	0	0	0
Metāls	Alumīnijs				
	Tērauds				
	Kopā	885	0	0	0
Koks	102	0	0	0	0
Citi	0	0	0	0	0
Kopā	83436	0	0	0	0

Tā kā EK lēmuma 2005/270/EK pielikuma 3. tabulas aizpildīšana ir brīvprātīga, šajā statistiskajā ziņojumā nav novērtēti tā izlietotā iepakojuma daudzumi, kas radušies citās dalībvalstīs vai importēti Eiropas Savienībā no ārpus un ir nosūtīti uz dalībvalsti reģenerācijai vai sadedzināšanai atkritumu sadedzināšanas iekārtās ar enerģijas ieguvu. Latvijā 2019. gadā šāda veida informācija netika apkopota.

3.1. EK lēmuma 2005/270/EK pielikumā pievienoto tabulu aizpildīšanas metodoloģija

1. tabulas (a) kolonnā norādītie dati par radītā izlietotā iepakojuma apjomu Latvijā 2019. gadā pa materiālu veidiem atbilst iegūtajai informācijai pēc 1. attēlā norādītās shēmas (skat. 2. nodaļu)

(b) kolonnas aizpildīšanai ir izmantota datu summa no Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs un Valsts vides dienestā iesniegtajiem ziņojumiem un pārskatiem par pārstrādei izvestā un Latvijā pārstrādātā izlietotā iepakojuma apjomiem

(c) kolonnas aizpildīšanai ir izmantota datu summa no iepriekš minētajās valsts iestādēs iesniegtajiem ziņojumiem un pārskatiem

(d) kolonna ir (b) un (c) kolonnu summa

(e) kolonnā atspoguļotie dati ir iegūti no Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs, un Valsts vides dienestā iesniegtajiem ziņojumiem un pārskatiem par reģenerētā izlietotā iepakojuma daudzumiem

(f) kolonnas aizpildīšanai izmantoti dati no iepriekš minētajās valsts iestādēs iesniegtajiem ziņojumiem par apsaimniekotā izlietotā iepakojuma apjomu

(g) kolonnas aizpildīšanai izmantoti dati no iepriekš minētajās valsts iestādēs iesniegtajiem ziņojumiem par apsaimniekotā izlietotā iepakojuma apjomu

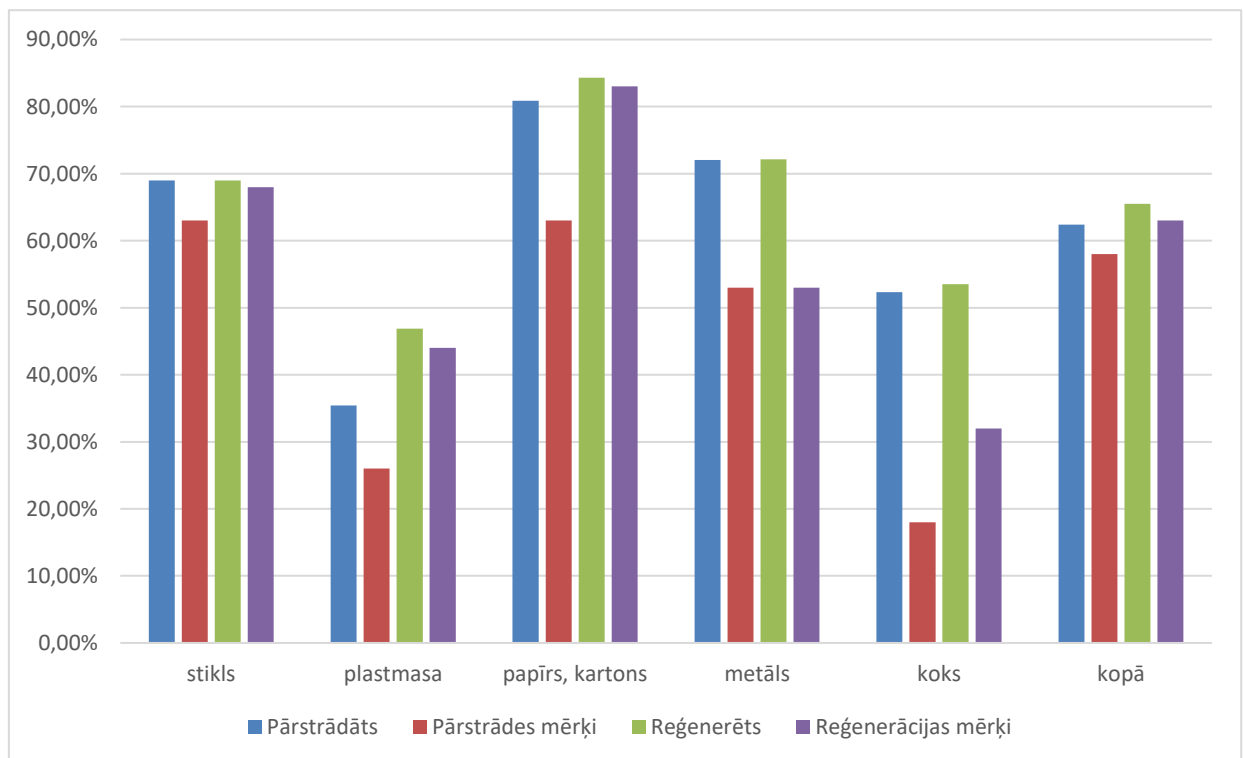
(h) kolonna ir (d), (e), (f) un (g) kolonnu summa.

2. tabula

Kolonnās atspoguļotie dati ir iegūti no Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs un Valsts vides dienestā iesniegtajiem ziņojumiem un pārskatiem par pārstrādei un reģenerācijai izvestā izlietotā iepakojuma apjomu.

3.2. Direktīvas 94/62/EK prasību izpilde

2019. gadā tika reģenerēti 65,50 % no Latvijā radītā izlietotā iepakojuma kopējā apjoma. Reģenerācijas prasību un faktisko apjomu salīdzinājums pa materiālu veidiem sniegts 2. attēlā.

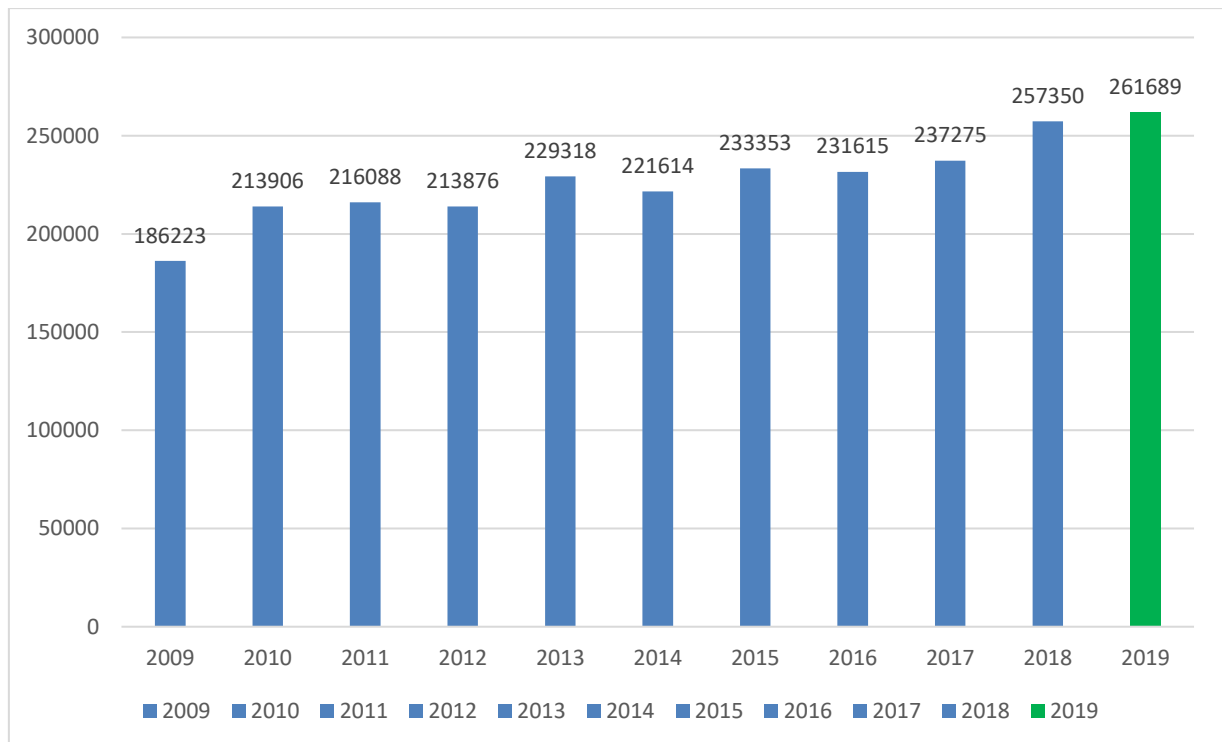
2. attēls. Direktīvas 94/62/EK ieviešanas plānā noteikto izlietotā iepakojuma reģenerācijas mērķu salīdzinājums ar faktisko situāciju Latvijā 2019. gadā

2019	Pārstrādāts	Pārstrādes mērķi	Reģenerēts	Reģenerācijas mērķi
stikls	68.99%	63%	68.99%	68%
plastmasa	35.44%	26%	46.88%	44%
papīrs, kartons	80.87%	63%	84.32%	83%
metāls	72.03%	53%	72.12%	53%
koks	52.32%	18%	53.51%	32%
kopā	62.38%	58%	65.50%	63%

2019. gadā sasniegtie pārstrādes un reģenerācijas apjomi ir apkopoti 2. attēlā.

3.3. Situācijas salīdzinājums ar iepriekšējiem pārskata periodiem

2019. gada datu salīdzinājums ar iepriekšējo gadu datiem sniegts 3. attēlā.

3. attēls. Radītā izlietotā iepakojuma apjoma dinamika valstī 2009.-2019.gadā (tonnās)

3.4. Vieglās plastmasas iepirkumu maisiņu gada patēriņš

Vieglās plastmasas iepirkumu maisiņu masa (tonnas)		Viena plastmasas iepirkumu maisiņa svērtā vidējā masa (grami)	
2857,103		5,25	
Tai skaitā maisiņi, kuru sienīņu biezums ir		Tai skaitā ar sienīņu biezumu	
<15 mikroni	15<50 mikroni	<15 mikroni	15<50 mikroni
816,315	2040,788	2	15
Plastmasas iepirkumu maisiņu, kuru sienīņu biezums ir ≥ 50 mikroni, masa (tonnas)			
58,308			

Nobeigums

2019. gadā tika veikti grozījumi normatīvajos aktos, kas nosaka, ka turpmāk atbrīvojumu no dabas resursu nodokļa samaksas nepiemēro vienreiz lietojamajiem galda traukiem un piederumiem, kas izgatavoti no plastmasas (polimēriem) un to kompozītmateriāliem (laminātiem).

2019. gadā ir atceltas pazeminātās dabas resursu nodokļa likmes iepakojumam no oksonoārdāmas plastmasas izejmateriāla.